

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Teoría do Dereito	Código	612G01006	
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Dereito PrivadoDereito Público			
Coordinación	Pereira Saez, María Carolina	Correo electrónico	c.pereira.saez@udc.es	
Profesorado	Ballesteros Soriano, Alfonso	Correo electrónico	alfonso.ballesteros@udc.es	
	Pereira Saez, María Carolina		c.pereira.saez@udc.es	
	Vergara Lacalle, Oscar		oscar.vergara@udc.es	
Web				

Descrición xeral

Esta materia ten por obxecto proporcionar as estudantes unha visión global do mundo do Dereito, tanto no que respecta a certos contidos xerais como no que se refire a habilidades e competencias propias do xurista. Normalmente non falaremos de avogado senón de xurista, porque este último termo designa ao profesional do Dereito, mentres que o primeiro só fai mención dunha das posibles profesións relacionadas co Dereito, e non precisamente á máis característica, aínda que tal vez a máis coñecida e, desde logo, a máis estendida numericamente.

Os contidos xerais son prioritarios neste curso, mentres que no que respecta ás habilidades ou competencias, haberán de ir sendo adquiridos polo/a estudante de Dereito ao longo de toda a carreira e, despois, no exercicio profesional e a formación de posgrao.

Desde o punto dos coñecementos ou contidos, preténdese en primeiro lugar que o estudante adquira unha visión global do Dereito como práctica social, dos elementos que integran dita práctica e dos seus caracteres máis sobresaíntes. En segundo lugar, preténdese que o estudante adquira un coñecemento detallado dos principais procesos dinámicos que configuran a vida do Dereito e os conceptos que permiten comprendelos, así como os elementos estruturais da orde xurídica.

Dito doutro xeito, polo que respecta aos contidos, neste curso tentarase responder a 2 cuestións fundamentais:

a) Que é o Dereito.

b) Como se estrutura a vida xurídica, que procesos dinámicos teñen lugar normalmente dentro dela, como se desenvolven eses procesos e que conceptos permiten comprendelos adecuadamente.

Cada unha das dúas cuestións constitúe o obxecto respectivo de cada unha das dúas partes do programa analítico do curso. Ambas son, sen dúbida, moi importantes para un/a estudante que comeza os seus estudos de Dereito, pois abordan conceptos e nocións usados ou presupostos en practicamente todas as ramas do Dereito e da Ciencia xurídica. Naturalmente, a resposta a cada unha das grandes cuestións esixirá estudar e analizar previamente outros asuntos máis concretos e específicos, que irán sendo tratados en cada un dos temas que compoñen o programa.

A primeira das cuestións non é exclusiva dos xuristas. En rigor, refírese a unha realidade (o Dereito) que afecta a toda persoa polo mero feito de vivir en sociedade, e que, por iso, incumbe a todos e pode explorala calquera persoa. Con todo, a resposta que aquí se tentará non será a que bastaría ao home da rúa, pois se trata de profundar no campo que vai constituír o ámbito de desenvolvemento profesional dos estudantes deste curso. Dada a importante distancia que existe entre a visión que o home da rúa ten sobre o Dereito e o seu modo de ser e funcionamento real, será preciso por parte de quen seguen este curso un esforzo adicional para aproximarse a un aspecto da realidade no que estamos inmersos desde o noso nacemento, pero que habitualmente non coñecemos ben.

A segunda das cuestións si é específica dos xuristas, e incumbe en menor medida ao home da rúa. Con todo, pode ser abordada a diferentes niveis. Neste curso non se analizará un sector concreto do Dereito español, senón aquelas nocións, estruturas e procesos que son xeralmente compartidos por todos os sectores ou ramas do Dereito, mesmo por ordes ou sistemas xurídicos que pertencen a outros países e/ou a outras épocas. Esta parte do curso estrutúrase ao redor de conceptos e nocións xerais, que operan e aplican na maior parte das ramas da ciencia xurídica.

Quen estuda Dereito non pode razoarse nin expresarse correctamente se non coñece e usa con precisión estes conceptos e nocións. Convén insistir en que eles funcionan na práctica totalidade dos sectores do Dereito e que, en consecuencia, todo estudante necesita usalos (ou dalos por supostos) ao estudar o resto das materias que integran a carreira de Grao en Dereito, e todo avogado debe manexalos ao analizar e estudar problemas concretos que se lle expoñen na súa actividade profesional. Por iso, un obxectivo importante do curso é introducir ao estudante no manexo práctico das nocións ou conceptos xerais, e mesmo no modo de razoarse dos xuristas, a través da comprensión de textos e a análise de material xurídico tanto español como estranxeiro, tanto legal como doctrinal e xurisprudencial.

Resta agora dicir algo sobre as habilidades ou competencias que se buscan desenvolver neste curso. O Dereito forma parte da vida social, pero a denominada Ciencia do Dereito non é exactamente unha ciencia social, porque o xurista enfróntase ás cuestións e problemas sociais singulares e concretos, non xerais, como sería o caso do politólogo, o economista ou o sociólogo. Ademais, e sobre todo, o instrumento principal do xurista son os textos: o seu contacto coa realidade social está mediado polo manexo de textos escritos de diversa natureza: lexislativos, xurisprudenciais e doctrinais ou científicos. Non sucede só que os feitos que constituían un caso práctico xurídico son estudados á luz dos textos que se acaban de mencionar, senón que eles mesmos han de ser relatados de forma ordenada (adoptando así a forma de texto ou de narración) para poder ser abordados e resolto.

Por iso, desde o punto de vista das habilidades ou competencias, o obxecto do curso tradúcese na iniciación e avance

dos/as estudantes nas seguintes competencias específicas, que haberán de desenvolver ao longo de toda a carreira:

- a) Lectura e comprensión de textos xurídicos (doctrinales, legais e jurisprudenciales).
- b) Capacidade de análise crítica do Dereito establecido.
- c) Capacidade de expresión oral e escrita.
- d) Capacidade de argumentación xurídica e familiarización co modo de razoar propio dos xuristas.

Ademais, é razoable pensar que o traballo desta materia fortalecerá o desenvolvemento doutras habilidades ou competencias máis xenéricas pero non menos importantes:

- a) Capacidade de análise e síntese.
- b) Capacidade de resolución de problemas.
- c) Habilidade para a xestión da información.
- d) Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo, e para tomar decisións organizativas en relación con iso.

En orde a desenvolver as anteriores competencias, o curso foi deseñado para que os/as estudantes traballen nel todos os días ou, polo menos, todas as semanas, con diferente intensidade e dedicación segundo os temas. O traballo persoal constante dos estudantes e, en menor medida, o traballo en equipo, resultan decisivos para superar con éxito o curso.

Finalmente, este curso tamén se propón, aínda que de modo indirecto, suscitar certas actitudes nas/vos estudantes, tanto de tipo intelectual como de índole ética:

- a) O sentido da xustiza, en conexión coa idea de que o Dereito existe para o logro de certos fins.
- b) O espírito crítico.
- c) O sentido do rigor conceptual e de razoamento.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecemento das principais institucións xurídicas.
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
A3	Percepción do carácter sistemático do ordenamento xurídico.
A5	Coñecemento dos principios e valores constitucionais.
A6	Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.
A7	Coñecemento das estruturas xurídico-políticas de ámbito nacional e internacional.
A8	Coñecementos básicos de argumentación xurídica.
A9	Capacidade para o manexo de fontes xurídicas (legais, xurisprudenciais e doutriniais).
A10	Capacidade de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.
A12	Manexo da oratoria xurídica. (Capacidade de expresarse apropiadamente en público).
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B6	Aprender a aprender.
B7	Resolver problemas de forma efectiva, valorando a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B8	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo, entendendo, tamén, a importancia da cultura emprendedora.
B9	Traballar de forma autónoma con iniciativa tendo en conta a importancia da aprendizaxe ao longo de toda a vida.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Percepción do carácter sistemático do ordeamento xurídico.	A3		
Coñecer a función do dereito como sistema regulador das relacións sociais.	A2		
Coñecemento dos principios e valores constitucionais.	A1	B8	
	A5		
Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	A6		C8
Capacidade para o manexo das fontes xurídicas (legais, xurisprudenciais e doutrinais).	A9	B8	
		B4	
Capacidade de interpretar e analizar criticamente o ordeamento xurídico.	A1	B8	
	A3	B3	
	A10		
Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.		B6	C7
		B8	
Traballar de forma autónoma con iniciativa		B9	C4
			C6

Comprensión e utilización das nocións e conceptos básicos do dereito que son empregados, mais non estudados, nas diferentes áreas da ciencia do dereito.	A1 A5 A10	B8 B2 B5	C1
Coñecemento da estrutura básica dos sistemas xurídicos contemporáneos	A1 A3 A7		
Utilización rigurosa dos conceptos no razoamento xurídico.	A1 A2 A5 A8 A12	B7 B8	
Coñecemento e comprensión da relación entre os rasgos estruturales e os fins axiolóxicos do Dereito.	A1 A2 A3 A5 A7 A10		C4 C6

Contidos	
Temas	Subtemas
Primeira parte. Elementos de análise xurídica: nocións básicas e dinámica da orde xurídica	
Tema 1. Aproximación fenomenolóxica ao mundo do Dereito.	1. Un mundo de normas. 2. Un mundo de normas que gardan entre si unha certa orde. 3. Un mundo de suxeitos en relación: seres humanos, e outros. 4. Un mundo de cousas. 5. Un mundo de feitos. 6. Un mundo de accións e controversias.
Tema 2. Que son as normas xurídicas? Nocións básicas de teoría das normas	1. A natureza da norma xurídica. 2.1. Unha cuestión preliminar: norma, pensamento e linguaxe. Usos e funcións da linguaxe e das normas. 2.2. A norma como enunciado lingüístico prescriptivo. 2.3. A teoría imperativista clásica e os seus defectos. 2.4. Algunhas alternativas ao imperativismo. 2.4.1. A teoría das normas de von Wright. 2.4.2. A teoría das normas de Hart e a "escola" anglo-norteamericana: a) as normas como razóns para a acción; b) normas primarias e normas secundarias: a teoría da norma conduce á teoría do sistema xurídico; c) algúns problemas. 2.5. Conclusións sobre a natureza da norma xurídica. 3. A estrutura lóxica da norma xurídica. 3.1. A solución tradicional: suposto de feito e consecuencia xurídica. 3.2. Algúns corolarios. 3.2.1. A necesidade de distinguir entre normas completas e incompletas. 3.2.2. Os tipos de normas xurídicas incompletas. 3.3. As críticas ao modelo tradicional. 3.3.1. A excesiva simplicidade. A análise de von Wright. 3.2.2. O problema da estrutura dos principios. 4. Fenomenoloxía das normas xurídicas: normas xurídicas, disposicións normativas e corpos normativos. 5. A validez ou existencia das normas xurídicas: a fronteira entre a teoría da norma e a teoría da orde ou do sistema xurídico.
Tema 3. A orde das normas. Nocións de teoría dos sistemas xurídicos	1. As normas forman, nalgún sentido, un sistema. 2. Que é un sistema xurídico. 3. Sistema xurídico e ordenamento xurídico. 4. O sistema xurídico como sistema dinámico. 5. O desenvolvemento dos sistemas xurídicos no tempo: sistema xurídico momentáneo e orde xurídica. 6. Os cambios de orde xurídica. 7. A unidade do sistema xurídico. 8. A pretendida plenitude do sistema xurídico. 9. A coherencia do sistema xurídico. 10. A independencia dos sistemas xurídicos.

<p>Tema 4. Como afrontar problemas e controversias desde as normas xurídicas. Nocións de teoría das fontes do Dereito e introdución ao sistema español de fontes do Dereito.</p>	<p>1. Significados da expresión "fontes do Dereito". 2. Concepto de fontes do Dereito. 3. Clasificación das fontes do Dereito. 4. A dimensión política das fontes do Dereito. 5. A estrutura do sistema de fontes. 6. O sistema de fontes do Dereito no Dereito español.</p> <p>6.1. As "fontes das fontes"; o título preliminar do Código civil e a Constitución de 1978. 6.2. A Constitución como fonte do Dereito. As sentenzas do Tribunal Constitucional.</p> <p>6. 3. A lei. "Normas" con rango de lei. 6.4. Os tratados internacionais. 6.5. As normas reglamentarias. 6.6. O costume. 6.7. Os principios xerais do Dereito. 6.8. A xurisprudencia. 6.9. Outras fontes do Dereito: en particular, os instrumentos nos que se plasman os actos da autonomía da vontade.</p>
<p>Tema 5. O suxeito de Dereito</p>	<p>1. A orde xurídica, orde humana: a persoa. 2. O concepto xurídico de persoa e a súa evolución. 3. Elementos para unha crítica do concepto xurídico de persoa. 4. A extensión da personalidade xurídica: capacidade xurídica e capacidade de obrar. 5. Outros suxeitos de dereito: a persoa xurídica.</p>
<p>Tema 6. A relación xurídica</p>	<p>1. Concepto. 2. Presupostos. Alteridade. Igualdade. 3. Elementos: suxeitos, obxecto, vínculo, fundamento. 4. Relación xurídica e situación xurídica. 5. Situacións xurídicas activas e pasivas.</p>
<p>Tema 7. O deber xurídico</p>	<p>1. Aproximación a partir do uso lingüístico. "Ter o deber de" e "verse obrigado a". 2. Deber xurídico e deber moral. 3. Características do deber xurídico: posibilidade; exterioridade; licitude; equivalencia entre débito e prestación; irrenunciabilidade; esixibilidade; determinación ou determinabilidade; inexcusabilidade. 4. Situacións de deber xurídico: suxeición e deber. 5. As garantías do deber xurídico.</p>
<p>Tema 8. O dereito subxectivo</p>	<p>1. Idea xeral. Aproximación desde o uso lingüístico e desde as clasificacións científicas máis estendidas. 2. Estrutura do dereito subxectivo: suxeito activo; suxeito(s) pasivo(s); obxecto; contido; fundamento; título. 3. Dimensión dinámica do dereito subxectivo. Condicións de exercicio. Extensión. Límites. 5. Recapitulación: o dereito subxectivo, construción abstracta. 6. Outras situacións de poder xurídico: as potestades.</p>
<p>Tema 9. Os feitos e as accións ante o Dereito</p>	<p>1. Actos e feitos. 1.1. Feitos e feitos xurídicos. A noción de relevancia xurídica. 1.2. Os actos xurídicos. 1.2.1. Actos libres. 1.2.2. Actos debidos. 2. A violación da orde xurídica. Acto ilícito, responsabilidade e sanción. 2.1. O acto ilícito. Concepto. Ilícitos típicos e ilícitos atípicos. 2.2. A responsabilidade. Concepto e clases. Elementos. 2.3. A sanción. Concepto e clases de sancións. 3. A solución de conflitos e a reparación da orde xurídica. O proceso desde a teoría xurídica.</p>
<p>Tema 10. A resolución de controversias con base no Dereito: nocións de teoría da aplicación ou determinación do Dereito.</p>	<p>1. Os problemas da linguaxe do Dereito e a necesidade da interpretación. Noción e tipos. 2. Interpretación e aplicación. A aplicación do dereito e a resolución da controversia como actividade complexa: subsunción e decisión. 3. A xustificación das decisións xudiciais. A tarefa creativa dos xuíces.</p>
<p>Segunda parte. O Dereito como práctica social</p>	<hr/>
<p>Tema 11. O Dereito como instrumento para a vida social.</p>	<p>1. A socialidade humana e a orde social. 2. A orde social non é unha orde espontánea: funcións do Dereito en relación coa orde social. 3. Dereito, comunidade política e poder. 3.1. A comunidade política como creadora e conservadora da orde xurídica. 3.2. O Dereito factor de organización, lexitimación e conservación da comunidade política.</p>

Tema 12. O Dereito como conxunto de materiais vinculantes para a resolución de conflitos.	1. O Dereito non é só o sistema de normas que se deriva ou extrae do sistema de fontes. 2. Os preceptos: regras, principios, conceptos e estándares xurídicos. 3. A técnica xurídica. 4. O elemento ideal: os valores. Valores xurídicos. 5. A interrelación entre o elemento ideal, a técnica e os preceptos.
Tema 13. Fins do Dereito e valores xurídicos	1. A xustiza. 1.1. Aproximación á noción de xustiza. Xustiza material e xustiza formal. 1.2. Principais proxeccións da xustiza. 2. A seguridade. 2.1. A seguridade como condición e esixencia da vida humana. 2.2. A seguridade xurídica, calidade do Dereito que introduce certeza e orde. 2.3. Principais proxeccións e limitacións da seguridade xurídica. 3. Relacións entre xustiza e seguridade.
Tema 14. As formas activas da vida xurídica.	1. A produción de normas: en particular, a lexislación. 2. O tráfico xurídico. 3. A adxudicación. 3. Relación entre as actividades anteriores e o Dereito como conxunto de materiais vinculantes.
Tema 15. En definitiva, que é o Dereito? O Dereito como práctica social.	1. A unificación dos sentidos de "Dereito". 2. Definicións que outorgan primacía a un dos sentidos. 3. Definicións descritivas globais. O Dereito como práctica social. 4. Proposta dunha definición descritiva do Dereito. 5. Carácteres do Dereito como práctica social: 5.1. Carácter institucional. 5.2. Normatividade. 5.3. Coactividade. 5.4. Pretensión de comprensividade e pretensión de supremacía.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A5 A6 A7	28	42	70
Lecturas	A9 A10 B3 C1 C7 C8	0	10	10
Proba de ensaio	B6 B9 B4 B5 C1 C7 C8	4	16	20
Seminario	A8 A9 A10 A12 B7 B8 B2 B3 B4	14	21	35
Análise de fontes documentais	A3 A5 A6 A9 A10 B6 B3 C7	3	3	6
Estudo de casos	A5 A8 A9 A10 A12 B6 B7 B8 B9 B2 B3 C4 C6 C7	0	5	5
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Mediante elas, os profesores expoñerán e transmitirán oralmente os conceptos e nocións básicas. A singularidade da linguaxe xurídica esixe unha exposición que permita a o/a estudante captar o seu uso correcto.
Lecturas	Como forma de estimular o autoaprendizaxe e o sentido crítico por parte dos estudantes, algúns dos contidos da materia non serán obxecto de lección maxistral, senón de lectura por parte dos/as estudantes, quen deberán elixir e xustificar entre varios textos relacionados con devanditos contidos, que serán determinados polos profesores. Os/as estudantes deberán elaborar e presentar esquemas dos textos lidos.
Proba de ensaio	Serán obxecto de avaliación mediante este tipo de proba os contidos das leccións maxistras, lecturas e esquemas.
Seminario	Nestas sesións o profesor limitarase a moderar as intervencións dos/as estudantes, e versarán sobre o contido das lecturas, as análises documentais e os estudos de casos.

Análise de fontes documentais	O estudo dalgúns contidos da materia (teoría da norma, tipoloxía da norma, introdución á aplicación do Dereito) fai aconsexable que as/os estudantes sexan capaces de identificar devanditos contidos en normas concretas do ordeamento xurídico, así como de analizar textos jurisprudenciais. Estes documentos serán, así mesmo, material de traballo importante para outras actividades de aprendizaxe como o estudo de casos.
Estudo de casos	Análise de situacións e supostos que reflicten o uso das nocións básicas e outros contidos da materia. As/os estudantes iniciaranse aquí no exercicio das habilidades argumentativas e poñerán en práctica os seus coñecementos en situacións concretas. Esta actividade será completada con debates e exposicións en sesións de seminario.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lecturas Análise de fontes documentais Estudo de casos	A atención personalizada que se indica para as lecturas consistirá nunha sesión presencial co profesor onde as/os estudantes poderán suscitar as súas dúbidas e comentarios en relación cos textos lidos e o profesor poderá valorar o nivel de comprensión e aproveitamento por parte do estudante.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba de ensaio	B6 B9 B4 B5 C1 C7 C8	As probas de ensaio/desenvolvemento consistirán en preguntas abertas que poderán responderse en 2 horas. Nestas probas se evaluarán os contidos das leccións maxistrais, as lecturas e os esquemas. As preguntas estarán orientadas a medir os contidos asimilados polos estudantes, e o seu nivel de corrección e precisión no manexo dos conceptos xurídicos fundamentais.	70
Seminario	A8 A9 A10 A12 B7 B8 B2 B3 B4	Os seminarios versarán sobre as fontes documentais, lecturas e casos recomendados a través da plataforma tecnolóxica da Universidade. Como criterios de avaliación teranse en conta o nivel de comprensión daqueles, a capacidade de análise, a consistencia das argumentacións e a calidade das exposicións. Avaliarase negativamente a falta de participación e a falta de rigor na preparación dos temas. A metodoloxía dos seminarios e a selección de materiais para eles quedan suxeitas á discreción do profesor responsable de cada grupo reducido. Eventualmente, poderá esixir unha versión escrita das intervencións dos estudantes.	30

Observacións avaliación

Para aprobar a materia é preciso que a suma da cualificación obtida na avaliación continua dos seminarios e a cualificación da proba ou probas escritas alcance os 5 puntos. Non se sumarán ambas cualificacións si non se obtén polo menos unha puntuación de 1.2 puntos (sobre os 3 posibles) nos seminarios; e de 3.5 (sobre os 7 posibles) na proba ou probas escritas. Para os estudantes con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de asistencia que non poidan participar nas sesións de seminarios, a avaliación das competencias correspondentes as mesmas (30% da cualificación final) levarase a cabo realizando un traballo escrito. A esta modalidade alternativa de avaliación poderán acollerse tamén os estudantes que, por causas xustificadas que deberán ser apreciadas polo profesor coordinador da asignatura, non poidan asistir ás sesións de seminarios. Para iso, deberán comunicar ao profesor as circunstancias que xustifiquen a excepcionalidade dentro das dúas primeiras semanas lectivas do cuatrimestre. Si trátase de circunstancias sobrevenidas, deberán comunicalas en canto ditas circunstancias prodúzanse. Os estudantes que se presenten á proba escrita na segunda convocatoria ou oportunidade (xullo) conservarán as cualificacións no seu caso do exame parcial, si houber sido aprobatoria, e nos seminarios, si alcanceise polo menos a puntuación de 1,2 puntos sobre 3. Os estudantes que non logren a puntuación de 1.2 na convocatoria de maio-xuño na avaliación dos seminarios deberán acollerse á avaliación alternativa descrita máis arriba na convocatoria ou oportunidade de xullo. Quen non alcancen a puntuación de 1.5 poderán facelo si deséxano.

Fontes de información

Bibliografía básica	Alberto Montoro Ballesteros, Sistema de teoría fundamental del Derecho (I), Valencia, Tirant lo Blanch, 1999. José Juan Moreso y Josep María Vilajosana, Introducción a la teoría del Derecho, Madrid, Marcial Pons, 2004. Andrés Ollero, El Derecho en teoría, Cizur Menor, Thomson - Aranzadi, 2011. Luis Prieto Sanchís, Apuntes de teoría del Derecho, Madrid, Trotta, 2015. Marcelino Rodríguez Molinero, Introducción a la ciencia del Derecho, Salamanca, Librería Cervantes, 2001. Gregorio Robles, Sociología del Derecho, 2ª ed., Madrid, Civitas, 1997. Francesco Viola y Giuseppe Zaccaria, Derecho e interpretación. Elementos de teoría hermenéutica del Derecho, Ana Cebeira, Aurelio de Prada y Aurelia Richart (trads.), Gregorio Robles Morchón (coord., prol. y revisión), Madrid, Dykinson, 2008.
Bibliografía complementaria	John Austin, ¿El significado del término ¿deber??, en El objeto de la jurisprudencia, trad. de J. R. de Páramo Argüelles, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2002. Norberto Bobbio, Contribución a la teoría del Derecho. Madrid, Debate, 1991. Manuel Calvo García, Teoría del Derecho, Madrid, Tecnos, 2010. Lon L. Fuller, El caso de los exploradores de la caverna, trad. e introducción de G. R. Carrió, Buenos Aires, Lexis Nexis, 2008. Ernesto Garzón Valdés y Francisco Javier Laporta (eds.), El Derecho y la justicia, Madrid, Trotta, 2ª ed., 2013. Jürgen Habermas, Facticidad y validez, Madrid, Trotta, 2010. H.L.A. Hart, El concepto de derecho, trad. G. R. Carrió, Buenos Aires, Abeledo-Perrot, 2011. Wesley N. Hohfeld, Conceptos jurídicos fundamentales, Genaro Carrió (trad.), México, Fontamara, 1997. Rafael Hernández Marín, Introducción a la teoría de la norma jurídica, Madrid, Marcial Pons, 2ª ed., 2002. Hans Kelsen, Teoría pura del Derecho, 2ª ed., R. Vernengo (trad.), México, Porrúa, 2009. Carlos S. Nino, Introducción al análisis del Derecho, Barcelona, Ariel, 2013. Renato Rabbi-Baldi Cabanillas, Teoría del Derecho, Buenos Aires, Ábaco de Rodolfo Depalma, 2009. Gregorio Robles Morchón, Teoría del Derecho. Fundamentos de teoría comunicacional del Derecho. Vol. I, Madrid, Thomson-Civitas, 4ª ed., 2015.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comunicación oral e escrita/612G01004

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Filosofía do Dereito/612G01026

Teoría e práctica da argumentación xurídica/612G01041

Observacións

O

desenvolvemento desta materia descansará basicamente sobre o traballo e a aprendizaxe persoal dos/as estudantes. Para que isto sexa posible, a)

Recoméndase asistir a todas as sesións presenciais e realizar as tarefas e lecturas previstas para o desenvolvemento do curso. b) A

profesora ou o profesor de cada grupo indicarán con suficiente antelación, xa sexa personalmente nas clases, xa a través da plataforma tecnolóxica da Universidade, que materiais deberán ser lidos, analizados

ou estudados con antelación ás sesións maxistras e/ou de seminario en grupos reducidos. O desenvolvemento normal do curso depende de que

os/as estudantes leven a cabo estas tarefas previas. c) Recoméndase ler e traballar os textos, casos e materiais indicados para cada tema do

programa antes da sesión en que serán empregados. Nalgunhas ocasións, o profesor poderá facilitar materiais que serán empregados para traballar

nas sesións de grupos reducidos sen que sexa necesario ningún traballo

previo por parte dos/as estudantes. d) Nas explicacións das clases maxistras o profesor dará por suposto que se leu previamente o material indicado para o tema correspondente, de modo que só incidirá

naqueles aspectos do tema non cubertos polas lecturas, ou naqueles que xulgue máis importantes ou de especial dificultade, dando paso ás

preguntas e opinións de quen asistan á sesión. e) Durante as sesións maxistras é moi aconsexable tomar notas e participar activamente, interrompendo se é preciso a exposición do profesor, para solicitar

aclaracións, expoñer puntos de vista ou formular cuestións.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías